

EL PAÍS

CULTURA

Noves veus de la cançó

El pop fràgil de Clara Andrés i la versió moderna del cant d'estil i la música tradicional de Carles Dénia representen dues de les moltes opcions que s'obren en la música en valencià

X. ALIAGA / C. GÁMEZ | València | 13 ENE 2011 - 10:40 CET

Archivado en: Comunidad Valenciana España Cultura

Diu Clara Andrés que "hi ha molta més desinhibició ara de la música en valencià". Més desinhibició i un arc de propostes d'una pluralitat que molts no haurien gosat imaginar fa només una dècada. La mateixa cantant d'Oliva, que prepara la presentació del seu segon disc, *Huit*, el pròxim mes de febrer, és un exemple de l'originalitat que alguns dels nous camins de la música en valencià poden arribar a oferir.

"Intente sempre buscar una imatge a l'hora d'escriure, com si les cançons foren haikus", explica la compositora d'unes peces breus, senzilles, on la veu ocupa sempre un primer pla, sobre delicades pinzellades instrumentals que subratllen o reforcen les paraules. El seu primer disc, *Dies i dies* (2007), va rebre premis i va cridar l'atenció sobre una veu fresca i evocadora. Ara avança un pas més, amb un àlbum més coherent que ha de donar impuls a la seua carrera.

"Intente sempre buscar una imatge a l'hora d'escriure, com si les cançons foren haikus"

"Aquest disc representa el tancament del triangle jazz, flamenc i música tradicional valenciana, que són els tres puntals fonamentals que sostenen la meua música", explica al seu torn Carles Dénia de l'àlbum *Tan alta com va la lluna*, un passeig estilitzat per la música d'arrel valenciana que ha merescut tota classe d'elogis.

"Necessitem una generació cantaora que genere un estimul"

Dénia defensa que el cant d'estil, els cants de l'horta de València, són una branca del flamenc, encara que hi ha "algunes diferències que cal no oblidar". La seua irrupció ha insuflat aires nous a la ja consolidada tradició d'artistes valencians que han fet de la música tradicional la seua font d'inspiració i el seu brollador de recursos creatius.

Dues vies, dues veus, entre moltes, en el panorama encoratjador de què pot presumir la música actual en valencià, a pesar de la falta de suport institucional i la desatenció dels mitjans públics.

CLARA ANDRÉS Cantautora

La irrupció de Clara Andrés (Oliva, 1977) va ser sonada. Amb el seu primer disc, *Dies i dies* (2007), un cridaner treball de pop fràgil tractat amb gust i delicadesa i descansat sobre la càlida veu de l'artista, aconseguí els premis Ovidi Montllor a la millor cançó i als millors arranjaments. La inclusió d'un dels temes, *Hui fa vent*, en la pel·lícula de Marc Recha *Dies d'agost* va ser també un punt d'inflexió en la difusió de la seua estilitzada proposta. Amb aquests precedents, s'esperava amb expectació el seu segon disc. I *Huit* (2010), gravat de nou a la Garriga amb els seus músics habituals, no defrauda: huit temes, tan sols vint minuts enregistrats (un "disc...cret", com el defineix ella de manera ocurrent), que tenen gust de poc i que aposenten l'encara incipient carrera d'Andrés amb un cançoner de volada i fites perdurables, com ara *Fácil*, *Perfils*, o l'enjogassada *Paràbola*.

"El que s'ha pretès és recollir cançons i ordenar-les de manera que, quan s'escolte el disc sencer, transmeta la idea de conjunt, que conte una història", revela. "La diferència amb el disc anterior és que l'arranjament i les cançons s'han fet al mateix temps. El primer era un recull de cançons que estaven disperses en el temps, temes que havia anat fent. En *Huit* es nota una línia comuna. M'agraden els discos redons, que escoltes de dalt a baix", insisteix. Una defensa del concepte unitari d'àlbum que ja sembla heroica.

Cançons amb la veu en primer terme ("per a donar importància també a la lletra", indica), amb delicades pinzellades instrumentals que subratllen o reforcen les paraules. Una atenció als detalls visible també en la web o en l'esplèndid vídeo de *Perfils*, una animació dirigida per Mariano Melman. "Tinc molta sort amb

la gent que m'ajuda. En el vídeo pràcticament no hi hem participat, ha estat com un regal. I també tinc molta sort amb els músics", reconeix. "Jo duc una idea de cançó amb l'estructura bastant sòlida, amb la lletra més o menys acabada, però a partir d'ací hi ha un treball dels músics, de *bandautor*, on la banda té molt de pes en l'acabat final".

A molts músics no els és fàcil parlar dels seus referents. "Quan em fan aquesta pregunta, de vegades en dic uns i en un altre moment puc dir-ne uns altres. El que passa és que en el disc hi ha els meus referents i els de cadascun dels músics", assenyala. Però esmenta diverses voltes la catalana Maria Coma, una altra cantautora emergent, i reconeix, a l'hora de confeccionar les lletres, l'influx de l'uruguaià Jorge Drexler. "Intente sempre buscar una imatge a l'hora d'escriure, com si les cançons foren haikus", assegura, una funció de la imatge ben present en temes com ara *Paràbola*. Comptat i debatut, el que Clara Andrés destaca, no tan sols amb referència a la seua creació, és que "hi ha molta més desinhibició ara en la música en valencià, la gent va un pas més enllà". *Huit* es presenta oficialment el proper 25 de febrer a Oliva.

CARLES DÉNIA Cantant

Carles Dénia (Gandia, 1971) ha vingut al món per cantar i perquè l'escoltem; de moment ho ha aconseguit i, a més, amb el reconeixement de la crítica i del públic. El seu disc *Tan alta com va la lluna* (Carles Dénia i La Nova Rimaire, Comboi Records), un passeig estilitzat per la música d'arrel valenciana, ha merescut tota classe d'elogis i ha insuflat aire a la nova onada de treballs a partir de la música popular. "Aquest disc", diu Carles Dénia, "representa el tancament del triangle jazz, flamenc i música tradicional valenciana, que són els tres puntals fonamentals que sostenen la meua música". Sobre els seu ADN musical, el flamenc i el cant d'estil, assenyala: "La meua afició pel flamenc i pel cant d'estil arranca en un mateix moment. Ha sigut un aprenentatge paral·lel. A més, considere, com diuen alguns especialistes del flamenc, que els cants de l'horta de València són una branca del flamenc, i molta gent no sap, segurament, que molts dels grans mestres del cant d'estil han cantat també flamenc, tot i que hi ha diferències substancials que cal no oblidar". Diu que des de molt menut ha estat fascinat per la música. "A 11 anys", assenyala Carles Dénia, "em vaig comprar una bateria amb els meus estalvis i vaig començar a tocar amb un grupet de ball. Després vaig començar a tocar la guitarra amb diversos grups locals fins a arribar al món del *blues* i, després, del jazz. Aleshores començà la meua professionalització i vaig marxar a Holanda per estudiar guitarra. Paral·lelament, el flamenc i el cant d'estil eren mons que m'apassionaven i que finalment s'han convertit en les branques centrals de la meua activitat".

Entre els encerts del disc *Tan alta com va la lluna* cal fer menció del treball literari pel que fa als textos, uns quants d'escrius en col·laboració amb la seua germana, la cantant Eva Dénia, que també participa en el disc. "Escriure quarteta", diu Dénia, "o qualsevol forma de versar a la manera tradicional em sembla extraordinàriament difícil". Una faena que, com assenyala, li ha donat molts maldecaps. "Aconseguir arrancar l'emoció amb unes poques paraules", continua Dénia, "amb una rima i una mètrica tan tancades és un suplici. És una altra disciplina, un altre món. S'ha de saber triar bé les paraules i distribuir bé els accents per a donar a la cobla el ritme adequat. Ha de tenir un clímax i una resolució emotiva. Tot això és un art que m'intimida moltíssim i del qual he d'aprendre encara molt".

No li agraden els termes mestissatge ni fusió per a definir el seu treball. *Tan alta com va la lluna*, indica Carles Dénia, és un disc modern de cant d'estil i música tradicional valenciana. La meua manera de cantar és tradicional; tal volta les característiques i el so de la meua veu són una mica atípics dins del cant d'estil, però res més". Reconeix la utilització d'elements d'altres músiques en les cançons. "Es tracta de proposar una visió menys anquilosada d'aquesta música sense preocupar-me en absolut de què pensaran els més 'puristes' i només tenint com a censura la meua devoció per aquesta música. Però he de dir, continua, "que fins i tot els més conservadors l'han acollit molt bé; si no haguera sigut així, tant em fa. El meu criteri ja està format i hi sóc fidel per damunt de tot". Sobre el futur de la música tradicional reconeix que "tindrà èxit en la mesura que siguem capaços de portar aquesta música al gran públic i, en especial, a la joventut". I indica: "Necessitem una generació *cantaora* que genere un estímul, que cree competència sana entre els cantaors i aquest és l'únic marc possible perquè proliferen artistes de veritat que facen anar avant el cant d'estil, però aconseguir això dependrà de molts factors". Ara, mentrestant, els projectes s'ordenen en la seua taula. "En aquests moments produïsc un treball en què he posat música als poetes àrabs valencians en versió de Josep Piera. És un projecte en què he pogut contar la història que he volgut sense cap responsabilitat estilística, per dir-ho d'alguna manera. Només obrint la meua maleta musical i agafant elements d'ací i d'allà o simplement deixant-me endur per la fantasia. És, sens dubte, el treball més creatiu que he fet fins ara". I conclou: "I tan bon punt finalitze aquest disc, vull acabar de compondre i de donar forma al següent de La Nova Rimaire".